

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

Of ik ook een roeping had, wilde iemand weten tijdens het meelesen afgelopen week. We lazen deze Schriftlezing over de roeping van de eerste leerlingen van Jezus. De vraag kwam dus niet uit de lucht vallen en ze leidde het keurig in, met zinnen als 'je hoort vaak zeggen' en 'ach, eigenlijk geldt dat voor ieder beroep'. Maar toch moet mijn verlegenheid met deze vraag met handen te tasten zijn geweest. Een ander kwam mij heel vriendelijk te hulp met de opmerking dat zoiets misschien ook wel heel privé is. Maar de vraag is natuurlijk wel terzake. Ooit schijn ik zelfs 'ja' gezegd te hebben op de vraag of ik geloof dat God mij zelf tot dit ambt geroepen heeft. Maar ik deel in het ongemak dat ik ook wel bij de andere ambtsdragers van de kerkenraad waarneem als precies deze vraag ter sprake komt. Want hoe moeten wij ons dat voorstellen? Werden wij bij onze naam genoemd? Was er een onmiskenbaar moment dat God ons riep, compleet met begeleidende openbaringsverschijnselen als licht en vuur? Zonder iets af te doen aan mensen en ook wel collega's die het zo ervaren hebben, is het bij mij zo niet gegaan. Het had iets geleidelijks en gemoedelijks. Eerst waren er de talen en de verhalen. Omdat het wel duidelijk was dat wiskunde het niet werd. Vervolgens de toenemende overtuiging dat de bijbelse verhalen ons vandaag iets te zeggen hebben en ons aanzetten tot een ander handelen en een ander hopen. En vervolgens de ontdekking dat als dit ergens werkelijkheid en waarheid wordt, dat in de gemeente van Christus is. Daar kan en heb ik 'ja' op gezegd. In de verhalen die van

hem de ronde gaan en in de gemeente die daarnaar wil horen, heeft God mij geroepen. Maar het gaat dus via mensen en verhalen. Van een directe stem van God weet ik niet.

In die zin overvalt mij dus wel een zekere verlegenheid bij het horen van radicale roepingsverhalen als die van vandaag. Het heeft iets drastisch. Het roer gaat radicaal om. Het oude leven heeft afgedaan en een nieuw leven gaat beginnen. Zeker op de manier waarop de evangelist Marcus het ons vertelt - met zijn gebruikelijke haast en directheid - overvalt het ons. Onmiddellijk laten de geroepen leerlingen Simon en Andreas hun netten los en volgen Jezus. Meteen laten die andere broers, Jakobus en Johannes, hun vader Zebedeus met de huurlingen achter in de boot en gaan weg. Jezus achterna. Er is geen respijt. Geen tijd voor een verschoninkje, zoals ik iemand deze week hoorde zeggen. Geen moment om nog even afscheid te nemen of hun klus af te maken. Er is haast bij. In die zin is het roepingsverhaal van de profeet Elisa nog iets menselijker. Hem wordt het tenminste nog vergund afscheid te nemen van zijn ouders, al moet die vraag wel van hemzelf komen. Alsof de profeet Elia zich plotseling realiseert op welke weg hij Elisa voortaan mee zal nemen: 'Ach jongen toch, ga er maar heen en keer voor een moment terug. Want wat doe ik je eigenlijk aan!' De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten. Maar de mensenzoon en wie in diens spoor verder gaan, zullen geen plaats hebben om het hoofd neer te leggen.

Onwillekeurig vraag je je af: zou ik gaan? Zou ik ook zo onmiddellijk alles uit mijn handen laten vallen om een profeet, om Jezus achterna te gaan? Je hebt zo van die mensen die maar weinig nodig hebben om radicaal het roer om te gooien. Dat type dat zomaar en uit het niets een

bed and breakfast ergens in Frankrijk beginnen en die wij dan later weer terugzien in programma's als 'Ik vertrek'. Hoewel ik soms denk dat het succes van dat soort programma's vooral in de geruststellende bevestiging bestaat dat je maar beter thuis kunt blijven. Ik behoor in ieder geval niet tot dat type dat van stel op sprong vertrekt. Ik word al onrustig als wij thuis van wasmiddel veranderen.

Ter geruststelling van mij en mogelijk ook wel van anderen is er in beide verhalen geen sprake van een roeping in het algemeen maar altijd van een roeping in het bijzonder. In bijzondere omstandigheden. Het doet geen appel op iemand met een avontuurlijke of onrustige geest zodat je meer of minder geëquipeerd bent om zoiets te doen. Het begint ermee dat de tijd erom vraagt. In het geval van de profeet Elia gaat het erom dat hij het dodelijke idee kreeg dat er niemand meer was die optrad tegen het dehumaniserende en hardvochtige beleid van koning Achab. Dat iedereen de Baal van machtswellust en geweld kuste. Maar in zijn leerling Elisa treft hij iemand aan die dat ook niet doet. Iemand die bereid is mee te doen met de Messiaanse droom van vrede en recht. Iemand die leven verkiest boven de dood en de macht. Iemand die de Baal van onderdrukking en het recht van de allersterksten niet kust, maar zijn ouders, in liefde en genegenheid. Iemand die nog een maaltijd houdt, samen met zijn knechten en iedereen die hem lief is, om vervolgens de route van alle kwetsbaarheid te gaan. Jezus gaat in het openbaar optreden nadat Johannes de Doper - zoals de evangelist Marcus in alle bondigheid schrijft - is overgeleverd. Dat woord - overleveren - zal ook gebruikt worden als het Jezus zelf zal overkomen. Dan is de tijd rijp. De tijd is vervuld, zoals Marcus schrijft. Het is het juiste moment. Het Kairos, zoals het in de grondtekst staat. Het moment om te grijpen voordat het voorbij is. Niet ongelijk de klassieke voorstelling van Kairos, als de Griekse demon met de lange lok op zijn

verder kale hoofd. Als je nu niet grijpt, niet ingrijpt, is je kans verkeken. Dan wint de demonie. In die zin lijken deze leerlingen een beetje op die Delftse student die zonder aarzelen in zijn blote bast te water ging om een vrouw uit haar auto te redden. Opnieuw zou ik niet weten of ik het zou doen. Maar zo wordt de roeping wel van zijn algemene vrijblijvendheid ontdaan. Het gaat om de bereidheid je leven voor anderen in te zetten en dat is niet zonder risico. Dat is in zekere zin een riskanter bestaan dan steeds maar weer te kiezen voor je eigen hachje. Je eigen verschoning en verontschuldiging. Maar het is ook niet meteen een breuk met het oude bestaan. Ongetwijfeld keerde Elisa nog wel eens terug naar de boerderij van zijn ouders. Vrij snel na de roeping van Simon, keert Jezus met zijn eerste leerlingen naar het huis van Simon terug omdat zijn schoonmoeder daar ziek ligt. Maar daar wordt de dood en de ziekte niet aanvaard als iets dat nu eenmaal bij het leven hoort, maar actief tegengestaan. De schoonmoeder wordt genezen. Men keert terug tot het oude bestaan. Maar het is niet meer als voorheen. Er is iets nieuws, iets messiaans, ingetreden. Het oude leven wordt met nieuwe ogen gezien. De familie, de natuurlijke omgeving, heeft niet vanzelfsprekend gelijk. Maar zij zijn broeders en zusters geworden die de wil des Vaders doen.

Als de tekenen mij niet bedriegen, trekken wij onszelf in maatschappelijk en politiek opzicht zeer terug op onszelf. Wij klampen ons vast aan wat en wie ons eigen is. Wie op ons lijkt of met wie wij ons verwant voelen. Wij noemen ons boeren of burgers en grenzen ons af van wie dat niet is. Dat is een bedreiging. Die tsunami moeten wij indammen. Wij koesteren een nostalgisch maar bovenal fictief verleden. En wie zich onder ons meldt is een ordeverstoorder. Voor zijn, voor haar stem tonen wij ons niet ontvankelijk en gaan onverstoord voort met ploegen en vissen in

het economische model van eigen oogst eerst en de rest is voor de export. De profeet Elia en Jezus, zij verstoren, zij onderbreken die orde. Zij vragen hun leerlingen, zij vragen ons, om bereid te zijn die orde ook te onderbreken ter wille van het messiaanse bestaan. Even de netten, de netten te laten en de vissen, vissen. De noeste arbeid op veld en kantoor te onderbreken, ter wille van mensen. Om voortaan mensen op te vissen, gevangen in hun verdriet en in de donkerte van hun bestaan. Dat is niet meteen een zichtbare breuk in je leven. Dat is al helemaal niet spoorlags naar Frankrijk afreizen. Dat is, denk ik, vooral je oude en gevestigde bestaan met nieuwe ogen te bezien. Of er ergens een kairos, een kans, is om iets voor een ander te betekenen. Of je de tekenen van hun vraag en hun wanhoop niet mist voordat het voorbij is. Het is een vorm van anders, een vorm van messiaans leven, in het bestaande. Het is misschien wel net zo eenvoudig als Elisa tot Elia zegt, als hij zijn ouders heeft gekust en afscheid heeft genomen van zijn mensen: 'tot uw dienst'. Misschien is dat wel onze roeping.

Amen.